

УДК 343.415 (477)

А.В. Бурбій,
здобувач ДНДІ МВС України,
провідний юристконсульт ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0003-4866-321X

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВИБОРЧИХ ПРАВ

Статтю присвячено дослідженню поняття злочинів проти виборчих прав та визначенню його ознак. Наголошується на важливості детермінації злочинів проти виборчих прав громадян для їх відмежування від схожих адміністративних деліктів та забезпечення достатнього рівня охорони виборчих прав громадян. Для досягнення поставленої мети в статті аналізуються навчально-наукові та нормативно-правові джерела. На підставі проведеного аналізу сформульовано авторське поняття злочинів проти виборчих прав.

Ключові слова: вибори, виборчі права, виборчий процес, злочин, злочини проти виборчих прав, кримінальне законодавство.

Питанням забезпечення життя і здоров'я людини, її благополуччя, утвердження її прав та інтересів цивілізовані держави завжди переймалися і, мабуть, не буде помилковим твердження, що це питання не є вичерпаним навіть у віддаленій перспективі. У іншому випадку можна буде констатувати досягнення утопічного стану розвитку державотворення, що видається малодосяжним. З іншого боку, процес функціонування державного механізму є динамічним, безупинним і втручання статички означало б його знищення. Так чи інакше забезпечення достатнього рівня життя на сьогодні серед іншого досягається за допомогою функціонування різноманітних політичних інститутів, ключове місце серед яких посідає право обирати і бути обраним. Можливість особи впливати на розвиток соціально-правових та економічних процесів своєї країни є ознакою, притаманною лише високорозвиненому суспільству. Якщо на більш ранніх етапах суспільно-політичного розвитку увага науковців і філософів була прикута до обґрунтування важливості самого життя людини, то сьогодні акценти змістилися на більш матеріальні аспекти буття. Сучасний стан розвитку права демонструє прагнення не обґрунтувати важливість існування тих чи інших вже визнаних суспільно-правових та політичних інститутів (наприклад, можливість жінок брати участь у виборах), а прийняття дієвих норм, які ці інститути будуть якісно “обслуговувати” і охороняти від посягань. Зазначене стосується рівною мірою всіх норм, які забезпечують охорону тих чи інших прав, зокрема і кримінально-правових.

Можемо впевнено стверджувати, що забезпечення виборчих прав громадян є однією з гарантій розвитку державництва України та політичної стабільності в суспільстві (що неминуче впливає на інші сфери життєдіяльності держави: економічну, соціальну, культурну тощо). Порушення цих прав нівелює ідею самих виборів, створюючи ситуацію, коли вибори відбуваються не заради реалізації громадянином свого конституційного права та вираження ним свідомої волі з того чи іншого питання, яке є предметом виборів, а заради формального дотримання процедури “вибори заради виборів”. У такому разі не лише руйнується довіра до

політико-правових інститутів. Такі порушення знищують зв'язок людини із державою та базові закони влади, відповідно до яких народ у своїй сукупності є єдиним її джерелом.

Однією з центральних гарантій забезпечення конституційного права громадян на вільні вибори є кримінальна відповідальність за його порушення. Навіть побіжний аналіз загальноправових та спеціальних кримінально-правових наукових та законодавчих джерел дозволяє впевнено стверджувати, що питанню виборчих прав громадян приділено значну увагу. Повсякчас законодавець вносить зміни і в поточне законодавство, яке регламентує порядок проведення як загальнодержавних, так і місцевих виборів. Це відбивається і на змісті кримінально-правових норм, які регламентують відповідальність за вчинення злочинів в окресленій сфері. Проте в науці кримінального права не сформульовано чіткого визначення поняття злочину проти виборчих прав громадян.

Поняття злочину в різних його аспектах досліджували багато фахівців, серед яких П.П. Андрушко, К. Біндінг, А.А. Вознюк, О.М. Джу́жа, В.І. Осадчий, М.І. Панов, А.В. Савченко та інші науковці. Увагу різним аспектам злочинів проти виборчих прав громадян у своїх дисертаційних дослідженнях приділяли С.Я. Лихова, Д.О. Колодін, С.В. Красноголовець, Л.П. Медіна, С.А. Мозоль, М.О. Мягков та інші. Незважаючи на ґрунтовність і багатоаспектність наукових напрацювань зазначених правників, питання поняття злочинів проти виборчих прав громадян не знайшло в них свого чіткого вирішення.

Поняття злочину має не лише юридичну природу, а передусім соціальну, відбиваючи соціальні підходи до розуміння добра і зла, протиправності і бачення суспільним загалом негативності деструктивних проявів тієї чи іншої діяльності людини. Матеріальна ж форма втілення кримінально-правової норми про поняття злочину є результатом “суспільного обговорення” (моральний суспільний осуд), оскільки злочин посягає на важливі суспільні блага. Законодавець, оцінивши характерні риси, які вказують на суспільну небезпеку діянь, позначає їх кримінально-протиправними. Визначення злочину, яке міститься у вітчизняному кримінальному законі, відображає формально-матеріальний підхід до тлумачення цього поняття, поєднуючи соціальну та юридичну характеристику злочину.

Лексико-семантичний аналіз поняття “злочин” розкриває його соціальну сутність через розуміння зла як такого і способу його виникнення – “чинення” кимось [1, с. 155]. Зазначене наголошує на вихідній рисі злочину – він вчиняється людиною через його поведінку (як активну, так і пасивну), це певні діяння, які вчиняються “під контролем свідомості і волі” [2, с. 51]. Як поняття прав і свобод являються базовими категоріями правової науки загалом, пронизуючи всі сфері її існування, так поняття злочину пронизує всі кримінально-правові поняття, слугуючи одночасно фундаментом для їх дослідження. Для вирішення окремих наукових питань кримінального права, таких як кримінальна відповідальність, співучасть у злочині, суб'єкт злочину, стадії вчинення злочину тощо, науковці звертаються до розуміння поняття злочину.

Детермінація того чи іншого злочинного діяння в науці кримінального права здійснюється через встановлення його об'єктивних ознак, що досі залишається однією з найбільш дискусійних проблем цієї галузі права. Без цього визначення сутності того чи іншого діяння робить неможливим віднесення його до кримінально караних. Формулювання поняття злочинів проти виборчих прав громадян є важливим з огляду на те, що на його основі створюється можливість відмежування складів злочинів проти виборчих прав громадян від аналогічних

адміністративних деліктів. У визначенні поняття відбивається розуміння сутності діянь, які становлять зміст злочинів цього виду. Врешті навколо зазначеного поняття вибудовуються норми і принципи кримінально-правової охорони виборчих прав громадян України.

Основні права осіб, які беруть участь у виборах різних рівнів в Україні, визначаються окремими профільними законодавчими актами. І всі вони єдині у встановленні вихідних засад виборчого процесу: вибори всіх ланок влади відбуваються на основі загального, рівного, прямого виборчого права через таємне голосування. Останні виступають основою і одночасно орієнтиром виборчих відносин у державі. Ці чотири ознаки повністю кореспондуються з Основним законом України, що надає їм особливого правового статусу, та з Конвенцією про стандарти демократичних виборів, виборчих прав і свобод у державах-учасницях Співдружності Незалежних Держав від 1 жовтня 2002 року. Остання, серед іншого, зобов'язує країни-учасниці до врегулювання питань кримінально-правової відповідальності за перешкоджання реалізації виборчих прав громадян (п.м ч. 2 ст. 19).

Нині злочини проти виборчих прав розглядаються в сукупності з іншими злочинами проти прав людини і громадянина, передбаченими розділом п'ятим Кримінального кодексу України, що відбулося на недостатній самостійній правовій детермінації та класифікації злочинів цієї групи.

Щоб дати визначення поняття злочинів проти виборчих прав громадян, необхідно, насамперед, дослідити погляди фахівців щодо наукового бачення виборчого права та виборчих відносин як об'єкта захисту та характерних рис цих злочинів.

Так, С.Я. Лихова у монографії, визначаючи злочини проти виборчих праввідносин, звертається безпосередньо до КК України, зазначаючи, що злочинами проти виборчих праввідносин визнаються суспільно небезпечні діяння, передбачені ст.ст. 157–159 КК України, які перешкоджають громадянам України вільно здійснювати свої конституційні виборчі права [3, с. 330]. При цьому, як бачимо, автор у дефініції не наводить вирізняльних ознак цих діянь.

Автори навчальних посібників із кримінального права визначають злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина як суспільно небезпечні, винні та протиправні діяння (дія або бездіяльність), що посягають на передбачені й гарантовані Конституцією України особисті права та свободи людини і громадянина, вчинені суб'єктом злочину [4, с. 92]. Інші додають, що об'єктом є особисті права, яким обов'язково має бути заподіяна істотна шкода [5, с. 63]. З наведеного визначення вбачається, що автори у своєму баченні злочинів, передбачених розділом V КК України, спираються виключно на загальні ознаки злочину, закріплені у ч. 1 ст. 11 КК України, що не дозволяє однозначно відмежувати ці злочини від інших. Крім цього, увагу привертає акцентування на правах людини і громадянина, передбачених Конституцією. На нашу думку, таке широке тлумачення об'єкта посягання є не зовсім точним і певним чином суперечливим, оскільки інші права людини і громадянина як-то право на життя і здоров'я, честь і гідність, трудові права, право власності тощо, що захищаються іншими статтями кримінального закону, також є гарантованими Основним Законом України.

М.І. Мельник наголошує, що через порушення виборчих прав громадян здійснюється протиправний вплив на результати виборів у представницьких органах, і на виборних посадах можуть опинитися особи, які фактично не були до них обрані, і, навпаки, можуть не опинитися кандидати, які отримали чи, у

випадку виконання вимог закону під час виборів, могли б отримати підтримку більшості виборців. Наголошується, що це може призвести до фактичної нелегітимності органів державної влади чи органів місцевого самоврядування. Відповідно це зумовлює неможливість народу бути джерелом влади, оскільки ним стають порушники виборчого процесу [6, с. 4]. На нашу думку, з наведеної характеристики злочинів проти виборчих прав громадян слід виокремити дві найголовніші ознаки: ці злочини через втручання у налагоджені виборчі відносини заперечують легітимність виборів будь-якого рівня, що тягне за собою не лише кримінально-правові наслідки, а й конституційно-правові (як визнання виборів недійсними), та порушує право громадян на реалізацію свого конституційного права бути єдиним джерелом влади у державі та впливати на її суспільно-політичний розвиток.

Продовжуючи досліджувати зміст злочинів проти виборчих прав громадян України, зазначимо, що злочини проти будь-яких суспільних відносин детермінуються сукупністю ознак, що відображають його найважливіші сторони. За твердженням І.І. Митрофанова, ознаки безпосередньо впливають з його законодавчого визначення і є обов'язковими, а відсутність будь-якої з них виключає можливість оцінки вчиненого як злочину [7, с. 113]. З аналізу чинного Кримінального кодексу України слідує, що діяння буде визнано злочином, якщо воно відповідає низці вимог: є суспільно небезпечним і винним, несе суспільну небезпеку і заподіює істотну шкоду особі, суспільству чи державі, є кримінально-караним, має визначений склад злочину і вчинене суб'єктом злочину (ст.ст 2, 11 КК України) [8].

На сьогодні суспільна небезпека злочину залишається оціночним поняттям і реалізовується у двох площинах: законодавчій – через криміналізацію злочинних діянь, що посягають на виборчі відносини (якісно-кількісний виразник суспільної небезпеки злочину, який посягає на певні відносини і визначається в законі) та правозастосовній – через оцінку безпосереднього злочинного діяння уповноваженими правозастосовними органами в процесі зіставлення його змісту і змісту кримінально-правової норми. З цією ознакою злочину нерозривно пов'язана ознака кримінальної караності за принципом *nullum crimen sine lege* (лат.) – злочином є все, що передбачено законом. Вона є результатом суспільного розвитку і наступної криміналізації тих діянь, які, на думку правотворців (як виразників суспільної думки), найбільше завдають шкоди конкретним відносинам.

Винність як суб'єктивна ознака злочину безпосередньо пов'язана із принципом доведеності вини і виражає внутрішнє (суб'єктивне) ставлення особи до власного діяння та його наслідків [9, с. 70]. “Особливість суб'єктивної сторони злочину полягає в тому, що вона не тільки передуює вчиненню злочину, формуючись у вигляді певного відношення, мотиву, плану злочинного посягання, а й “супроводить” його зовнішній бік від початку до кінця злочинних діянь, як своєрідний самоконтроль над поведінкою” [10, с. 143]. Більше того, суб'єктивна складова злочину є так би мовити “керівним” вказівником майбутнього злочину, особливо, якщо вести мову про умисні злочини. Свідомість диктує особі формулу поведінки, алгоритм: об'єкт – порядок реалізації – результат – наслідки. “Майбутній об'єктивний бік злочину в ідеальній формі утворюється у свідомості особи і потім тією чи іншою мірою здійснюється насправді” [11, с. 12–13]. Наразі конструкції злочинів проти виборчих прав громадян (ст.ст. 157–160 КК України) вказують на неможливість вчинення їх через пасивну поведінку. Більше того, це діяння, які переважно потребують ретельної попередньої підготовки. В деяких випадках

диспозиції відповідних статей КК України містять безпосередню вказівку на умисний характер злочину (ст.ст. 158,159, ч. 2 ст. 159-1 КК України), в інших – умисний характер впливає зі змісту норм.

Спираючись на ст. 24 КК України, розуміємо, що вольова складова умислу полягає у бажанні особи настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (прямий умисел) або у свідомому припущенні їх настання (непрямий умисел). Вивчення наведених вище норм кримінального закону виключає можливість “випадковості” чи необережності у вчиненні аналізованих діянь. Злочинець безальтернативно бачить кінцеву мету своєї дії і розуміє, через які способи і засоби її досягти. Крім того, важливо усвідомлювати, що на умисний характер цих посягань вказує сама специфіка виборчих відносин, здебільшого потребуючи від особи злочинця розуміння виборчого законодавства і влучного визначення тих ланок, у які можна втрутитись і вплинути на результати виборчого процесу. Наприклад, здійснюючи незаконне знищення виборчої документації, член виборчої комісії (ч. 2 ст. 159 КК України) усвідомлює, що він робить це без законних на те підстав, так само як і те, що його дії є кримінально караними (діє з прямим умислом).

Для правильної детермінації цієї групи злочинів також важливо розуміти, хто є суб’єктом їх вчинення. Із змісту наведених вище норм Кримінального кодексу України впливає, що в більшості складів злочинів проти виборчих прав громадян виступає загальний суб’єкт (особа, яка досягла 16 років), наявність спеціального суб’єкта (члена виборчої комісії чи службової особи) є кваліфікуючою або особливо кваліфікуючою ознакою (ч. 4 ст. 157, ч. 4 ст. 158, ч. 2 ст. 158-1, ч. 2 ст. 158-2, ч. 2 ст. 159, ч. 4 ст. 160 КК України). І хоча запропоновані законодавцем визначення суб’єктів цієї групи злочинів недостатні для кримінально-правової кваліфікації і суперечать законам формальної логіки, глибоке занурення в це питання не є предметом нашого дослідження. Лише зауважимо, що на цьому акцентувала увагу Л.П. Медіна у своїй науковій праці [12].

Аналізуючи об’єктивну складову злочину, зазначимо, що ми, поділяючи погляди багатьох науковців [13, с. 114; 14, с. 89], дотримуємось позиції визначення за об’єкт злочину суспільних відносин. Склади злочинів цієї групи є дуже різноманітними, але всі вони спрямовані на спотворення результатів народного волевиявлення через втручання тим чи іншим способом у встановлену виборчу процедуру, визначену законом (незаконне використання виборчого бюлетеня, розголошення змісту волевиявлення, підкуп учасника виборів тощо). Такі втручання посягають як на вільність виборів, рівність, так і на їх прямий характер, оскільки “посередником” між учасником виборчих відносин і результатом волевиявлення виступає злочинне діяння (та особа злочинця). Зазначене заперечує право громадянина бути “складовою” влади, оскільки злочинним діянням між волевиявленням і його результатом порушується соціальний зв’язок. Відповідно відносини у сфері народного волевиявлення як узагальнююче поняття, що охоплює цінності народовладдя, процедури і порядки його реалізації, зазнають шкоди через таке неприродне втручання, при цьому нівелюється сама ідея народного формування влади.

Можемо підсумувати наш огляд і зробити висновок, що брак наукових напрацювань у напрямі визначення поняття злочину зазначеного виду унеможливило змістовні наукові дискусії з цього приводу. З проаналізованого матеріалу вбачається, що здебільшого визначення аналізованих посягань здійснюється через ознаки поняття злочину, передбачені у ч. 1 ст. 11 КК України. Також визначення об’єкта

цих посягань здійснюється через його класичне розуміння – вони посягають на суспільні відносини (що відповідає сучасній теорії кримінального права). Застосування прийменника “проти” у назві розділу V ККУ відповідає логіці побудови структури Особливої частини вітчизняного Кримінального закону, дозволяючи обмежити коло злочинів проти якісної групи прав видовим об’єктом, на який вони посягають.

Спираючись на проведений аналіз ознак і змісту злочинів проти виборчих прав громадян, можемо вивести своє бачення поняття цього злочину і запропонувати *під злочинами проти виборчих прав громадян розуміти* суспільно небезпечні, кримінально-протиправні, умисні діяння, вчинені суб’єктами цих злочинів із використанням обстановки їх скоєння, які посягають на охоронювані кримінальним законом відносини у сфері народного волевиявлення, що забезпечують функціонування збалансованої системи формування влади, та завдають цим відносинам шкоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новий тлумачний словник української мови: 42000 слів: для студентів вищ. та серед. навч. закладів: у 4 т. / уклад.: В. Яременко, О. Сліпущко. Київ: АКОНІТ. (Нові словники), 1999. Т. 2. 912 с.
2. *Сухонос В.В.* Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. Суми: Університетська книга, 2016. 375 с.
3. *Лихова С.Я.* Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія. К.: ВПЦ “Київський університет”, 2006. 573 с.
4. *Шевчук А.В., Дякур М.Д.* Кримінальне право України (Особлива частина): навч. посіб. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2013. 472 с.
5. *Стеблінська О.С.* Кримінальне право. Особлива частина. К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. 358 с.
6. *Мельник М.І.* Кримінальна відповідальність за злочини проти виборчих прав. К.: Атіка, 2005. 144 с.
7. *Митрофанов І.І.* Загальна частина кримінального права України: навч. посіб. Кременч. нац. ун-т ім. М. Остроградського. Одеса: Фенікс, 2015. 576 с.
8. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 5 лист. 2018 р.: (офіц. текст). К.: Паливода А.В., 2018.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. д.ю.н., проф. О.В. Меркулової, д.ю.н., доцента В.Я. Конопельського. Одеса, 2017. 430 с.
10. *Радутний О.Е.* Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю (аналіз складів злочинів): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2002. 204 с.
11. *Кудрявцев В.Н.* Объективная сторона преступления. М.: Госюриздат, 1960. 244 с.
12. *Медіна Л.П.* Кримінально-правова характеристика злочинів проти виборчих прав громадян України (ст.ст. 157, 158, 159 КК України): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2004.
13. *Тацій В.Я.* Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Х.: Высшая школа, 1988. 198 с.
14. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. М.І. Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я. Тація. Київ–Харків: Юрінком-Интер-Право, 2001. 416 с.

REFERENCES

1. Novyi tлумachnyi slovnyk ukrayinskoï movy: 42000 sliv. “New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: 42,000 words: for students of higher education and among teach institutions: 4 t”. / layout: V. Yaremenko, O. Slipushko. Kyiv: ACONIT. (New Dictionaries), 1999. T. 2. 912 p. [in Ukrainian].
2. *Sukhonos V.V.* (2016). Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: pidruchnyk. “Criminal Law of Ukraine. General part: textbook”. Sumy: University Book. P. 375 [in Ukrainian].
3. *Lykhova S.Ya.* (2006). Zlochyyny u sferi realizatsii hromadyynskykh, politychnykh ta sotsialnykh prav i svobod liudyny i hromadianyna (rozdil V Osoblyvoi chastyny KK Ukrainy): monohrafiia. “Crimes in the realization of civil, political and social rights and freedoms of man and

citizen (section V of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine): monograph”. K.: “Kyivskiy universytet”. 573 p. [in Ukrainian].

4. *Shevchuk A.V., Diakur M.D.* (2013). Kryminalne pravo Ukrainy (Osoblyva chastyna). “Criminal Law of Ukraine (Special Part): Teach. Manual. Chernivtsi: Chernivtsi nats un-t. 472 p. [in Ukrainian].

5. *Steblynska O.S.* (2014) Kryminalne pravo. Osoblyva chastyna. “Criminal Law”. Special part K.: Insti-t Crimean-Executive. service. 358 p. [in Ukrainian].

6. *Melnyk M.I.* (2005). Kryminalna vidpovidalnist za zlochyny proty vyborchkykh prav. “Criminal liability for crimes against electoral rights”. K.: Atika. P. 144 [in Ukrainian].

7. *Mytrofanov I.I.* (2015). Zahalna chastyna kryminalnoho prava Ukrainy. “The general part of the criminal law of Ukraine”: Teach. manual Kremench nats Untitled M. Ostrogradsky Odessa: Phoenix, 2015. 576 p. [in Ukrainian].

8. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopovnenniamy stanom na 5 lyst. 2018 r. “The Criminal Code of Ukraine: the current legislation with amendments and additions as of the 5th letter. 2018”: (official text). K: AV Palivoda, 2018 [in Ukrainian].

9. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: pidruchnyk / “Criminal Law of Ukraine. General part: textbook” / ed. D.Sc., Prof. O. Merkulova, D.Sc., associate professor V. Ya. Konopelya. Odessa, 2017. 430 p. [in Ukrainian].

10. *Radutnyi O.E.* (2002). Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne zbyrannia, vykorystannia ta roz-holoshennia vidomostey, shcho stanovliat komertsiinu taiemnytsiu (analiz skladiv zlochyniv). “Criminal liability for illegal collection, use and disclosure of information constituting commercial secret (analysis of crimes)”: diss. ... Candidate lawyer Sciences: 12.00.08. H. 204 p. [in Ukrainian].

11. *Kudryavtsev V.N.* (1960). Obyektivnaya storona prestupleniya. “The objective side of the crime”. M.: Gosyurizdat. P. 244 [in Russian].

12. *Medina L.P.* (2004). Kryminalno-pravova kharakterystyka zlochyniv proty vyborchkykh prav hromadian Ukrainy. “Criminal-legal characteristic of crimes against the electoral rights of citizens of Ukraine” (Articles 157, 158, 159 of the Criminal Code of Ukraine): dissertation. lawyer Sciences: 12.00.08; Taras Shevchenko National University of Kyiv. K. [in Ukrainian].

13. *Tatsii V.Ya* (1988). Obyekt i predmet prestupleniya v sovetskom ugolovnom prave. The object and subject of a crime in Soviet criminal law. H.: High School. 198 p. [in Russian].

14. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: pidruchnyk. “Criminal Law of Ukraine. General part: textbook” / ed. M.I. Bazhanova, V.V. Stashisa, V.Ya. Tatiya. Kyiv-Kharkiv: Yurinkom-Inter-Pravo, 2001. 416 p. [in Ukrainian].

UDC 343.415 (477)

A.V. Burbii,

Postgraduate, Leading Legal Advicer, State Research
Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-4866-321X

THE CONCEPT AND CHARACTERISTICS OF CRIMINAL OFFENCES AGAINST ELECTORAL RIGHTS

Moving to constitutional recognition of the people of Ukraine as the only source of power, the author stresses the importance of ensuring the electoral rights of citizens as one of the guarantees of the development of the statehood of Ukraine and political stability in society. The importance of criminal-legal protection of the relations that develop in the sphere of people’s will reflected in its non-material manifestation, in particular, in the preservation of the integrity of electoral relations and connections of a citizen with the state.

It is noted, that proper criminal-legal protection of certain social relations possible on condition of understanding the concept and features of crimes that encroach upon them. It is also noted, that the formulation of the concept of crimes against the electoral rights of citizens is important in view of the fact that it creates the possibility of distinguishing between crimes against the electoral rights of citizens from similar administrative torts. In order to achieve this goal, the study analyzed the

scientific and legal literature and studied the views of specialists on this problem. The basic signs which determine criminal encroachments on citizens' suffrage rights are allocated. Because of their subjective and objective components it is determined that the crimes of this type are always deliberate and encroaching on the relations in the sphere of people's will, distorting the results of people's will because of the destruction of social ties between the sent will and its result.

On the basis of the analysis of signs and content of the criminal acts directed on infringement of an order of national will, the author has formulated the vision of concept of crimes against voting rights of citizens, by which it proposes to understand socially dangerous, criminally wrongful, intentional acts committed by the subjects of these crimes with the use of the environment of committing, encroaching on the relations protected by the criminal law in the sphere of people's will, ensuring the functioning of the balanced system of formation of power, and causes harm to these relations.

Keywords: elections, electoral rights, electoral process, crime, criminal offences against electoral rights, criminal legislation.

Отримано 29.03.2019